

Slovenski dom

Stev. 241

V Ljubljani, ponedeljek 21. oktobra 1940

Leto V

Naš zunanji minister o pomenu ojačenega političnega in gospodarskega sodelovanja z Nemčijo

Belgrad, 20. okt. o. Ob podpisu novega gospodarskega sporazuma med Nemčijo in Jugoslavijo, je zunanji minister dr. Cincar-Marković dal jugoslovanskemu tisku daljšo izjavo, v kateri je med drugim dejal:

»Ze skoraj šest let je, odkar je bila leta 1934 v Belgradu sklenjena pogodba o trgovini in plovbi med našo državo in Nemčijo. Pogodba je uvedla do tedaj nenavadne načine za gospodarsko sodelovanje in dala trajnejše osnove za medsebojno izmenjavo blaga. Novost je bila v tem, da sta obe državi težili, da bi druga drugi pomagali tam, kjer je bilo najbolj potrebno. Mi smo Nemčijo oskrbovali s surovinami in hrano, Nemci so nam pa zato zagotovili prodajo našega blaga na svojem ogromnem trgu v dogovorjenih količinah ter nam jamčili za ugodne cene na podlagi tako imenovanih preferencialov, to je na izravnavanju razlik med tedanjimi nizkimi cenami na svetovnem trgu in med cenami, ki smo jih mi potrebovali. Naša gospodarska proizvodnja je tedaj največ trpela zaradi negotovih tržišč, ko je bila v Evropi, zlasti pa pri nas gospodarska kriza na višku. Naše gospodarstvo je od take politike imelo velike in nesporne koristi. Od začetka leta 1934 do konca 1938 je naš izvoz v Nemčijo samo narasel od pol milijarde na dve milijardi dinarjev.

Danes sodeluje Nemčija s 66% v naši trgovini in predstavlja za nas največjega nezamenljivega partnerja. S svojo ogromno porabo in svojo industrijsko proizvodnjo s svojim do podrobnosti dirganim gospodarstvom, Nemčija lahko v pretežni meri zadovolji potrebe našega gospodarstva.

Dvanajsto zasedanje jugoslovansko-nemškega stalnega gospodarskega odbora se je moralo v posebno težkem trenutku življenja evropskih narodov baviti z nalogami, ki jih je bilo mogoče pravilno rešiti samo po popolnem razumevanju medsebojnih koristi in v upoštevanju obojestranskih možnosti. Samo tako je bilo mogoče rešiti vrsto velikih vprašanj, katera prinaša današnji čas in njegove potrebe. To zasedanje je za povečanjem

tečaja za nemško marko in z odpravo preferencialnega sistema uspešno izpolnilo svojo nalogo. Določitev obsega našega izvoza v Nemčijo ter našega uvoza iz Nemčije prita o neskaljenem ozračju prijateljskega sodelovanja in razumevanju medsebojnih potreb.

V današnjem trenutku ima taka ugotovitev poseben značaj, ki ga moramo mi vsi pravilno ocenjevati. Za sedaj naj nas zadovoljuje, za bodočnost pa pomirjuje, zakaj ni ne veže narodov tako, kakor sporazumno gospodarsko sodelovanje. Na tem področju pa Jugoslavija in Nemčija še daleč nista izčrpali vseh svojih možnosti.

Zaradi odkritosrčnega prijateljstva in medsebojnega razumevanja, ki veže naši državi, moremo ugotoviti, da ni samo gospodarsko sodelovanje med Nemčijo in Jugoslavijo dozdaj dalo dobrih sadov. Poleg tega je tudi politično sodelovanje z dosedanjimi uspehi pokazalo, da pomeni to sodelovanje za našo državo mir v nasprotju z vojno ter tvorno delo v nasprotju z raznimi pretresi. Ni ni na poti nadaljevanju in ojačevanju tega političnega sodelovanja, zakaj tako sodelovanje tudi danes odgovarja obojnim, dobro razumljenim koristim.

Podobno izjavo je dal tudi trgovinski minister dr. Andres.

Nemci zanikujejo vse vesti o ultimativnih zahtevah Grčiji in Turčiji Po angleških poročilih naj bi bili Nemčija in Italija zahtevali od Grčije odstop letališč, obrežnih predelov ter novo državno vodstvo

Berlin, 20. oktobra o. V nemškem zunanjem ministrstvu so tuji časnikiarji dobili naslednja pojasnila.

Čeprav bi Nemčija in Italija pozdravili naslonitev Grčije na silo osi zaradi velikih vojnih operacij, ki jih je vsak trenutek treba pričakovati na Sredozemlju, se vendar Nemčiji in Italiji ne zdi potrebno, da bi svoje odnose do Grčije končno uredili s pritiskom. Nemškim uradnim krogom o kaki taki akciji ni nič znanega. Nemčija ne čuti potrebe, da bi na katerokoli državo evropskega jugovzhoda izvajala pritisk v tem smislu. Te države naj o svojem bodočem stališču odločajo same.

Odnosaji med Nemčijo ter Grčijo in Turčijo se niso v ničemer spremenili. Tudi ni znamenj o

tem, da bi se moglo razmerje med Nemčijo ter Turčijo, Grčijo in Jugoslavijo poslabšati. Do teh držav ima Nemčija dobre, do ene izmed njih delno celo prijateljske odnose in ne vidi potrebe, da bi te odnose kvarila, marveč jih hoče tudi v bodočnosti ohraniti in po možnosti še znatno poglobiti.

London, 20. oktobra o. Po obvestilih agencije Associated Press naj bi bili Nemčija in Italija poslali naslednje ultimativne zahteve:

1. Grčija mora Italiji odstopiti obrežni pas Epira z otoki, s čimer bi Italija obvladovala vzhodno obalo Jonskega morja.
2. Grčija mora dovoliti Italiji, da naredi vojaško cesto iz Albanije do Soluna.
3. Bolgarija mora dobiti čez grško ozemlje izhod na Egejsko morje.
4. Grčija mora svoja letališča dati na razpolago nemški vojski.
5. Grški kralj mora odstopiti, prav tako pa tudi predsednik vlade Metaxa s svojo vlado. Nova grška vlada mora biti sestavljena iz osebnosti, ki bo pogodu Nemčiji in Italiji.

Berlin, 20. oktobra o. V nemških uradnih krogih najodločneje zavračajo angleška in ameriška poročila o tem, da bi bile stavljene kake ultimativne zahteve Grčiji.

Atene, 20. oktobra o. United Press poroča: Grško zunanje ministrstvo odločno zanikuje vesti agencije Associated Press o tem, da bi bili Nemčija in Italija poslali Grčiji in Turčiji kak ultimatum.

Omejeno udeleževanje angleškega letalstva

London, 20. oktobra. Reuter: Letalsko ministrstvo danes sporoča, da zaradi slabega vremena delavnost angleških bomnikov v novi od sobote na nedeljo ni bila tako velika. Angleška letala so izvedla napad na velike nemške železniške postaje zlasti Osnabrück in letališča v severni Holandiji.

Angleška letala so preteklo noč napadla nemško hidroavionsko oporišče v Tromsoeju. Bombe so povzročile velike požare v hangarjih, zadeta je bila tudi večja tovorna ladja v pristanišču. Eno angleško letalo se je moralo spu-stiti na nevtralna tla.

Posvet angleškega poslanika z generalom Francom

Madrid, 20. oktobra. Reuter: Angleški poslanik v Madridu se je sešel z generalom Francom. Med razgovorom sta razpravljala o vseh vprašanjih, ki zanimajo Španijo in Anglijo.

Strahovite poplave v Španiji

Barcelona, 20. oktobra. Havas: Poplave, ki so pustile po severni Španiji, so povzročile veliko škodo. To je največja poplava v poslednjih 36 letih. Mislijo, da je samo v Tolelu zgubilo življenje okoli 130 ljudi, dočim škodo cenijo na 40 milijoni Vis. Vasi so poplavljene, po mestih pa so nov peset. Zlasti usodna poplava je bila v pokra-jinih mnogih hiše in tovarne. Zaradi silnih poplav je sedaj tudi vprašanje, kakšen bo letošnji pridelek riža in olja.

Voini obrambni ukrepi v Bukarešti

Bukarešta, 20. oktobra. DNB: Od snoči naprej bo Bukarešta vsako noč popolnoma zatemnjena. Od 24 naprej mora biti po vseh hišah in v vseh vozilih tema. Tudi tramvajski promet se bo ob 24 ustavil.

Nemško uradno vojno poročilo

Obsežne akcije nemških podmornic proti angleškim trgovskim ladjam

Berlin, 20. oktobra DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Ponoči 20. t. m. so nemške podmornice izvedle nove uspešne napade na angleške konvoje. Po poslednjih vesteh je bilo preteklo noč potopljenih 17 sovražnih trgovskih ladij, ki so plule v spremstvu s skupno 110.000 tonami. V poslednjih dveh dneh sta bila uničena dva velika angleška konvoja, v poedinih akcijah pa je bilo potopljenih 327.000 ton angleškega trgovskega brodovja. Kljub slabim vremenskim razmeram je nemško letalstvo nadaljevalo večeraj z napadi na angleško prestolnico in druge vojaške cilje v srednji in južni Angliji. V pretekli noči so številna nemška letala izvajala zaporedne napade na Lon-

don in zmetala velike količine bomb, ki so bile tudi največjega kalibra. Poleg drugega so posebno hudo poškodovani doki »Vzhodna Indija« in tovarne plina v Greenwichu ter letalske tovarne. Na raznih železniških postajah so nastali veliki požari in so bili poškodovani vodovodi. Nastale so velike eksplozije in opaziti je bilo plamen iz višine tisoč metrov. Težki bombniki so izvedli napad na luške naprave v Liverpoolu in industrijske naprave v Coventryju. Bombardirana so bila tudi druga središča angleške industrije za oboroževanje v južni in srednji Angliji. Vsi ti napadi so bili izvedeni z uspehom. Sovražnik ni niti enkrat napadel Nemčije.

Romunski preklc glede nemških podmornic v Črnem morju

Bukarešta, 20. oktobra. Rador: Vesti, ki sta jih širila bolgarska lista »Utro« in »Zora« o pošiljanju nemških podmornic v romunsko luko Konstanca, o prihodu 30 nemških trgovskih ladij, natovorjenih z orožjem ter o prisotnosti ene nemške divizije v pokrajini Ploestija, romunska vlada zavrača kot izmišljene.

Prav tako bistveno zanikujejo poročila radijskih postaj v Newyorku in Londonu o oddelku nemških bomnikov, ki naj bi bili v Galacu, ter onemških pomorskih edinicah, katerih naloga je, da se vsidrajo v romunskih pomorskih oporiščih ob Črnem morju.

Italijansko uradno poročilo:

Poostreni letalski in kopni napadi v Afriki

Nekje v Italiji, 20. oktobra. Stefani: Poročilo glavnega poveljstva italijanske oborožene sile 135 se glasi: V noči 19. t. m. je naš oddelek težkih bomnikov po dolgem poletu 4500 kilometrov izvedel ofenzivno akcijo na važno petrolejsko središče na otoku Bahreju v Perzijskem zalivu. Napad je bil na rafinerije in skladišča olja ter goriva. Napad je uspel in so nastali ogromni požari, ki so se videli zelo daleč. Vsa naša letala so se vrnila. V Severni Afriki je naše letalstvo bombardiralo vojaška laborišča v Rasel Rumu vzdolž obale vzhodno od Marsa Matruh ter laborišča in letališča v Makenbausu, kjer je bila bombardirana železniška proga in letališča. V El Dabiju so naša letala bombardirala enake objekte. Vsa naša letala so se vrnila. Sovražno letalstvo je bombardiralo Bardijo in Halfo, kjer pa ni bilo nobene škode, niti žrtev. Angleško letalstvo je spet bombardiralo Benghazijo in so letala zmetala veliko zažgalnih in eksplozivnih bomb na Pristanišče in na mestno središče, pri čemer je bilo zadetih nekaj hiš v muslimanski četrti. Žrtev ni bilo niti škode na vojaških objektih.

V Vzhodni Afriki je bil odbit s pomočjo letalstva napad, ki ga je poskušal sovražnik s svojimi oklopnimi kolonami na Gerilo. Napad je bil takoj odbit. Sovražna letala so izvedla napade na Todinjak (Rudolfovo jezero), na Ba-

Angleška poročila o zmanjšani letalski vojski

London, 20. oktobra. Reuter: Letalsko ministrstvo in ministrstvo za notranjo varnost sta izdali uradno poročilo, ki pravi: sovražna delavnost vzhodno Anglijo. Danes dopoldne in popoldne so sovražni oddelki, ki so bili v glavnem sestavljeni je bila večeraj osredotočena v glavnem na jugoz-iz lovskih in bombnih letal, večkrat preleteli obalo kentske grofije in leteli v veliki višini proti Londonu n usiju Temze. Nekaterim od teh letal se je posrečilo, da so priletela nad London. Bombe so padale na London, kentsko grofijo in Essex. Po sedaj dobljenih podatkih je ugotovljeno, da je povzročena škoda majhna. Tudi žrtve niso velike.

Vesti 21. oktobra

Madžarska bo pristopila zvezi med Nemčijo, Italijo in Japonsko, poročajo rimski listi. Angleški daljnometni topovi so danes dopoldne dve uri z najtežjimi granatami obstreljevali zasedeno francosko obalo pri Calaisju.

Ognjenik Vezuv je v noči od sobote na nedeljo začel silovito bruhati. Ta izbruh je v zadnjih letih največji.

V Romuniji so aretirali generala Negrija, ker je izdal letak, v katerem obsoja razkosanje Romunije, kakor je bilo sklenjeno pred nedavnim, ko je Madžarska dobila Transilvanijo.

Angleški poslanik v Združenih državah Lothian je danes z letalom odpoval na svoje službeno mesto po važnih posvetih, ki jih je imel z angleško vlado.

Angleški ministrski predsednik Churchill bo jutri ob 20.35 govoril po radiu francoskemu narodu. Govor bodo prenašale vse angleške postaje na srednje in na kratke valove.

V zadnjih 14 dneh so angleška letala izvedla 58 napadov na zasedena pristanišča ob Rokavskem prelivu 21 napadov na važna železniška križišča v Nemčiji, 20 napadov na oporišča za nemška vodna letala, 16 napadov na nemško petrolejsko industrijo in 10 napadov na razne električne naprave v Nemčiji, pravi neko uradno poročilo.

Voditelju nemške policije Himlerju, so pri prihodu v Španijo priredili v Burgosu slavnosten sprejem, kosilo ter bikoborbo, pri kateri so nastopili najslavnejši španski borilci.

V svetem mestu Jeruzalemu je bil v soboto zaradi bližajočih se italijanskih letal dan prvi letalski alarm v sedanji vojni.

Dovolj časa in možnosti je še, da pride do mirne rešitve vseh spornih vprašanj med Japonsko in Združenimi državami. Nova zveza med Japonsko, Nemčijo in Italijo je bila sklenjena samo zato, da bi se ohranil še nadalje mir med Ameriko in Japonci, je izjavil japonski poslanik pri prihodu v San Francisco.

Kilogram krompirja na mesec bo mogel dobiti odsej vsak prebivalec v Parizu in še to na karte, določajo najnovejše uredbe o prehrani pariškega prebivalstva.

Bolgarski kralj je večeraj sprejel nemškega prosvetnega ministra Rusta ki je nato odpoval s svojim številnim spremstvom na daljše poučno pot po Bolgariji.

Delo ruske zunanje politike v sedanjih časih je v sestavljanju samih preklcev glede Balkana in drugih važnih vprašanj. Sovjeti lahko ostanejo brezbržni do dogodkov na Balkanu, toda balkanske države ne bodo zaradi tega nič manj odločno pripravljene braniti svojo svobodo in nedotakljivost, sodi finski radio.

Do hudih nacionalističnih demonstracij je snet prišlo na Norveškem in je bilo pri spopadih s poljejo nekaj ljudi ubitih, veliko pa prijetih, poroča londonski radio.

V Rim se je vrnil danes italijanski minister za devizno gospodarstvo Ricciardi, po važnem uradnem obisku v Nemčiji.

Ameriško letalsko ministrstvo ima za prvo silo na razpolago 550 milijonov dolarjev (40 milijard dinarjev) za naročila novih vojnih letal.

Italijanski tisk pondarja velike uspehe nemških podmornic v zadnjih dneh ter pravi, da ti uspehi jemljejo Angležem poslednjo utvaro o tem, da bi mogli uiti popolni blokadi Nemčije.

Vsi mladi ljudje v Franciji, ki so doslej bili brez posla in so stari manj kakor enaindvajset let, bodo to zimo dobili delo, za katero bo poskrbela država, je izjavil novih minister za mladinsko skrbstvo.

Voditelj romunske države general Antonescu, je podpisal zakon, po katerem je odloženo do leta 1951 plačilo vseh kmečkih dolgov, ki bi zapadli novembra meseca.

V neko južnoahodno angleško pristanišče je danes dospel večji oddelek vojakov iz Nove Fundlandije.

Angleška vlada je s posebnim zakonom podaljšala delovno dobo sedanje poslanske zbornice za leto dni — brez volitev.

Važni sklepi Nogometne zveze v Belgradu

Belgrad, 20. oktobra. m. Na seji Vrhovne nogometne zveze je bilo odločeno, da se sprejme švicarski predlog, da bo naša reprezentanca igrala 17. novembra t. l. v Švici pod pogojem, da bo povračilna tekma prvo nedeljo aprila meseca prihodnjega leta v Jugoslaviji, dalje da se tekma z Madžarsko igra prvo nedeljo maja prihodnjega leta v Jugoslaviji. Na seji je bilo sklenjeno, da se stopi v stike z italijansko nogometno zvezo zaradi igranja z italijansko nogometno reprezentanco ter da se predloži grški nogometni zvezi odigranje dveh tekem decembra meseca t. l. v Grčiji. Sklenili so dalje, da naša nogometna reprezentanca igra z Bolgarijo v l. 1941 v Bolgariji, a l. 1942 v Jugoslaviji. Nadalje je bilo sklenjeno, da naša nogometna reprezentanca še nadalje sodeluje v tekmah za donavski pokal, toda da se predloži donavskemu odboru, da se igra le z A reprezentanco in juniorskim moštvom in ne več z B moštvom. Za nogometno tekmo med Nemčijo in Jugoslavijo, ki bo 3. novembra v Zagrebu, je VNZ predložila nemški nogometni zvezi italijanskega sodnika Scarpia ali pa švicarskega sodnika Bergengera. Kaznovan je igralec in športni poročevalec »Vremenu« Svetislav Gilišovič zaradi napada v »Vremenu« na zveznega kapitana Boška Simonovića na en mesec neigranja.

Med najslavnejšimi Rusi, ki nastopajo kot pianisti na koncertnem odru, se danes blesti ime pianista Nikite Magalova. Magalov je izredno nadarjen umetnik, ki uživa danes izreden sloves. — Magalov pa bo nastopil v Ljubljani na samostojnem koncertu prihodnji ponedeljek, 28. t. m. v veliki Filharmonični dvorani. Izvajal bo velik klavirski spored.

Veliko delo in veličastni načrti naše fantovske armade

Na današnjem občnem zboru Zveze fantovskih odsekov je bil podan pregled dela v preteklem letu in sprejet program za velike proslave ob polnoletnosti mladega kralja za mladinske dneve 1941 in za slovesno poklonitev kralju Petru II. dne 6. septembra.

Ljubljana, 20. oktobra.

V frančiškanski dvorani so se zbrali danes dopoldne zastopniki fantovskih odsekov iz vse Slovenije, da prisostvujejo 4. občnemu zboru svoje Zveze, na katerem je predsedstvo podajalo pregled in obracun plodnega prosvetnega in telesno-vzgojnega dela v preteklem poslovnem letu ter sklepalo o vodilnih smernicah za bodoče delo. Dvorana je bila nabito polna.

Kmalu po 10. uri je otvoril zborovanje predsednik Zveze dr. Žitko z molitvijo, pozdravil vse navzoče, posebej pa zastopnika g. ministra za vojsko in mornarico g. pomočnika komandanta dravske divizije, brigadnega generala Milana Mašiča, in zastopnika komandanta dravske divizije, majorja K. Antiča. Vsi navzoči so oba zastopnika naše hrabre vojske prisrčno pozdravili. Bana je zastopal načelnik prosv. odd. dr. Lovro Sušnik, ljubljanskega župana mestni svetnik Stanko Sušnik, Prosvetno zvezo dr. Vinko Brumen, Narodni odbor KA dr. Vračko, Kmečko zvezo je zastopal dr. Voršič, ZD gg. Pirih, Križman in Arčon, Slov. kat. akad. starešinstvo g. ravn. Remec, Zvezo dekliških krožkov Pregel Marija in Minka Kocjan in Slovensko dijaško zvezo gg. Klauz Leopold in Ludvik Leskovar.

Ob burnem odobravanju vse dvorane je predsednik nato prebral vdanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. Visočanstvu knezu namestniku Pavlu. Zborovalci so priredili prisrčne ovacije kralju in kraljevskemu domu. S toplimi pozdravi in aplavzom so bile sprejete tudi pozdravne brzojavke slovenskemu voditelju dr. Antonu Korosecu, predsedniku vlade Cvetkoviču, ministru vojske in mornarice gen. Nediču, ministru za telesno vzgojo Pantiču in ministru dr. Kreku. Pismeni pozdravi pa so bili odposlani iz zborovanja banu dr. Natlačenu, škofoma dr. Gregoriju Rožmanu in dr. Tomažiču in ljubljanskemu županu dr. Adlešiču.

Občni zbor je brzojavno pozdravil predsednik senata in prosvetni minister dr. Korosec, ki je zaželel Zvezi mnogo uspehov pri bodočem delu, in minister Krek, ki je pismeno poslal svoje voščilo.

Predsednik se je nato spomnil vseh članov, ki so v pretekli poslovnici dobi umrli ter je imenoma omenil Jožefa Polčinjca iz Jesenice, ki je že pri orlovski organizaciji nastopal v mednarodni tekmovalni vrsti. Vsa dvorana je stoji počastila spomin umrlih članov.

Poročila odbornikov so zaradi velike obsežnosti bila razposlana odsekom v posebni knjižici. (Kratek izvleček iz poročil smo prinesli v sobotni številki. Op. ur.) Na občnem zboru je podal svoje poročilo le predsednik dr. Žitko, ki je med drugim izjavil:

Poročilo predsednika

»Na lanskem občnem zboru smo sklenili, da bomo letošnje leto posvetili vsestranski notranji poglobitvi organizacije. Veliko odborov in veliko članov je storilo vse, da bi se organizacija notranje razvila in napredovala, da bi sami še bolj zjeklenili svoje značaje. Posebne znanje okoliščine, v katerih smo živeli preteklo leto in ki trajajo še danes, so zelo ovirale uspešno delo. Najmanj četrtina naših članov se je morala odzvati klicu domovine. Ponosni smo, da so naši bratje to službo vršili pošteno in v dano. Namen naše organizacije je, da mladino vzgaja in izobražuje po načelih krščanske vzgoje. Temu končnemu cilju služi vse delo, duhovno-vzgojno, izobraževalno in

Filmi

Lady in cowbry (kino Union). Zadnji filmi Garrya Cooperja, igralca z najpreprostejšim, najprijetnejšim in najdobrodrušnejšim filmskim obrazom, so imeli namen, biti z zdravjo pametno preprostejša moza satira na ameriško meščanstvo, politiko in življenje sploh. Sijajni taki satiri sta bila film o mr. Deedsu ter mr. Smithu, ki gre v Washington. Podobno naj bi bil tudi *Lady in cowbry*, ki nam kaže človeško spametovanje hčerke »velikega« politika, ki svoje življenje, osebo in rodbinsko — ne žrtvuje politični ambiciji. Hei se mu mimogrede poroči s preprostim, toda do jedra zdravim in pametnim vovlogem, ki jemlje stvari zares in si upa iti po ženo naravnost na predsedniško volilni banket, da tam pove visoki družbi pet ali šest političnih in človeških resnic — in jo sprejme, v čemer je neverjetnost filma, ki ni igran dovolj močno, da bi ga vzel čisto zares. So pa v njem poleg cenjenih amerikanov nekateri sijajni prizori, ki jih je treba pisati v dobro samo cowbryu Garryu.

S. P. Naša ocena neke sovjetske operete, kjer smo povedali svoje znano mnenje o propagandi v sovjetskih filmih, je vzbudila divjo kri najprej pri »Slov. Narod«, dasi ne vemo, v čem bi bil z obsojdo komunistične propagande on kot nacionalni list prizadet. Nismo se ob njegove hvalnice sovjetskim filmom, ob nič. Toda iz lastne pube je naše objektivne misli imenoval »z dvomljivo učenostjo nagačena konservativnost«, »perfidnost«, »zloba« itd., ko smo mu odgovorili z nekimi neprijetnimi dejstvi, je to sprožilo jezo hvalničarjem rdečega filma pri »Jutru«. To nas uči, da ne znamo upoštevati »preklete resnih časov« itd.

Da si bomo s tako imenovanim nacionalnim tiskom na jasnem: nas njihovo, tako ali tako pogojeno stališče do sovjetske propagande v filmih ne briga. Če se pa ta list besno zganja v nas, kadar to propagando obsodimo — in da je pri omenjeni opereti propagande dovolj, kažejo razni najeti demonstrativni izbruhi — naj pač pričakuje, da bomo smeli izraziti zaudenje med tem, da nas ravno takimenovalno nacionalno časopisje surovo napada, če si v teh »preklete resnih časov« drzno obsoditi vse, kar našo narodno in moralno trdnost majo. Da je to v prvi vrsti komunistična propaganda, ni treba po naših lastnih — in n. pr. po francoskih skušnjah — posebe trditi. Namesto podpore in sodelovanja v tem nacionalnem in kulturnem delu doživljamo od tega, baje nacionalnega, za državo, vojsko in dinastijo gorečega tiska — napade. Naj »Jutro« samo kvalificira tako ravnanje, hkratu pa naj nam v osvetlitev svojega načelnega stališča, odgovori, če je član njegovega uredništva, akademski kipar Nikolaj Pirnat poslal sovjetskemu poslaniku bronzast kip Maksima Gorkoga s spremno izjavo — ali ga ni! Potem bomo o filmih govorili naprej...

telesno-vzgojno. Predsedstvo je pazilo, da je vse delo odgovarjalo temu končnemu smotru.

Zveza je polagala veliko važnost na pravilno poslovanje, ki je šola za bodoče delo naših članov. Prav naša organizacija je usposobila in dala ogromno večino mož, ki danes uspešno delajo po zadrugah, po stanovskih organizacijah, po občinah in drugod.

Zveza posveča prirejanju raznih tečajev veliko pažnjo. Tako je tudi v pretekli poslovnici dobi organizirala celo vrsto duhovniških, poslovnih, telovadnih, vaditeljskih in revizijskih tečajev. Zveza priredi vsako leto vodstveni tečaj, ki se ga udeležijo vsi člani predsedstva in pododborov pri centrali in drugi vidnejši delavci v organizaciji. Letos je ta tečaj bil na Rakovniku dne 15. in 16. julija in ni noben važnejši sklep v Zvezi storjen, ne da bi bil temeljito in vsestransko obdelan na vodstvenem tečaju.

V letošnjem letu je bila Zveza zelo delavna na tiskovnem področju. Fantovsko glasilo »Kres« je dobilo drugo vsebino in drugo obliko. Razveseljivo je zlasti, da zdaj fantje z vseh strani pridno dopisujejo v svoj list. Poleg tega izdaja Zveza za naraščaj list »Mladec«, ki se je že dobro upeljal. Naravnost reprezentančno je telesnovzgojno glasilo »Vaditelj«. Ta list je strokovno zelo dobro urejen ter mu ni enakega med listi drugih velikih narodov. V tem letu je Zveza začela izdajati »Naše delo« v snopiščih. V teh izdajah bo zdaj izhajalo vse, kar je potrebno za uspešno delo edinic.

Zveza je kot reprezentančna organizacija slovenske mladine nastopila pri vseh državnih in cerkvenih slovesnostih. Prav posebno so manifestirali fantje svojo vdanost 6. septembra t. l., ko so se zbrali v Ljubljani v takih množicah, da je ljubljana ostrmela. Omeniti je treba tudi nastope tekmo-

valcev v preteklem letu, ki so pomerili svoje sile z drugimi tekmovalci in športniki doma in v zamejstvu. Finžgar Rudi, član FO iz Kroke, je postal na veliki skakalnici v Planici državni prvak v smučskih skokih. Atleti pa so se odlikovali v zadnjem času na balkanijadi v Carigradu.

Organizacija je polagala vedno važnost na to, da je narodna ljudska organizacija, ki ima svoje temelje postavljene res v narodu kot celoti. Predsednik je končal s pozivom, da mora biti članstvo pripravljeno, da izpolni letošnji program, ki je posvečen sodelovanju slovenske mladine ob nastopu vladanja našega mladega kralja.

Sledili so pozdravi zastopnikov oblasti.

Medtem je prišel v dvorano ljubljanski vladika prevzvišeni g. knezoškof dr. Rožman, ki so ga vsi navzoči kot velikega svojega prijatelja navdušeno pozdravili.

Potem so bile volitve ter je bil izvoljen soglasno za prihodnjo poslovno dobo naslednji osrednji odbor:

Predsedstvo ZFO: predsednik dr. Stanko Žitko, podpredsednik in odb. za organizacijo Nace Zeleznik, tajnik inž. Albin Neřima, blagajnik Slavko Tršinar, načelnik Ivo Kermavner, odbornik za naraščaj dr. Rudolf Hanzelič, odbornik za prosveto dr. Franc Blatnik, gospodar Janez Krvina.

Veliki mladinski dnevi od 27. junija do 6. julija

Občni zbor je nato sprejel bodoči prireditveni program, ki bo ves posvečen proslavi polnoletnosti našega mladega kralja. Prvi nastop bo 1. decembra, ko bo v Ljubljani mladinska akademija odseki pa prirede po vsej Sloveniji slavnostne akademije.

Minister dr. Krek v Severni Sloveniji

Maribor, 20. oktobra.

Danes se je pripeljal iz Ljubljane z osebnim vlakom na Pragersko minister dr. Miha Krek v spremstvu načelnika kmetijskega oddelka banske uprave inž. Podgornika, šefa kmetijskega odseka inž. Murija, referenta za kmetijsko-gospodarske šole inž. Repanška, da obišče kmetijske ustanove v severnem delu Slovenije. Na Pragerskem sta pozdravila ministra bivša poslanka Kranjc in Zebot, ki sta ga spremljala v Ptuj in v mariborska okraja. Minister si je najprej ogledal kobilarno na Pragerskem, ki so mu jo razkazali uradniki tega zavoda. Nato se je minister s spremstvom odpeljal čez Ptuj in Sv. Urban k Sv. Lenartu v Slovenskih goricah, kjer so mu pripravili lep sprejem. Na trgu so ga pozdravili župan dr. Stupica, bivši poslanec Spindler in drugi odličniki s Slovenskih goric. Nato si je g. minister ogledal novo skladišče sadja, kjer bo prostora za 30 do 40 vagonov jabolk. Od tam se je g. minister odpeljal po novi cesti proti Sv. Benediktu, kjer si je ogledal novo državno ce-

sto proti Prekmurju. Ko se je vrnil k Sv. Lenartu, so se zbrali okrog ministra župani in župniki ter glavni zastopniki naših organizacij v Slovenskih goricah, katerim je minister v jasnih besedah očrtal zanimivosti sedanjega časa. Od Sv. Lenarta se je odpeljal g. minister s spremstvom k Sv. Juriju, kjer si je ogledal zgradbo prosvetnega doma. Ustavil se je na grobu rajnega poslanca in ministra Roškarja. Od Sv. Jurija se je odpeljal v Svečino, kjer si je ogledal tamkajšnjo banovinsko gospodinjstvo solo za kmečka dekleta. Po ogledu šole in gospodarskih naprav banovinskega posestva je minister odpotoval v Maribor, kjer si je spet ogledal graščino Lepi dol, ki jo je nedavno kupil Prizad za povzdigo slovenskega sadjarstva. Na kolodvoru v Mariboru sta ministra pozdravila okrajni glavar dr. Šiška in šef obmejne policije Zun. G. minister se je zelo pohvalno izrekel o napredku slovenskih štajerskih gospodarskih ustanov ter je obljubil vso pomoč vlade v prid slovenskemu kmetijstvu. Z osebnim vlakom ob 6 zvečer se je minister odpeljal proti Ljubljani.

Ljubljana od sobote čez nedeljo

Ljubljana, 20. oktobra.

Nedelja je bila tako lepa in sončna kakor petek in sobota. Zjutraj je slana nekoliko odnehala. Valovila pa je tja do 10 dopoldne gosta megla. Nato je posijalo sonce. Popoldne je bila zelo vetrovno.

Ljubljana je bila danes popoldne prazna in mrtva. Avtomobilisti so počivali in njihova vozila, ki so druge nedelje drvela po širnih cestah na vse strani, so živahnejši pa so bili naši kolesarji, ki so posamič ali pa v skupinah kolesarili po vseh cestah na izlete v razne kraje in vasi. Lepe vtise od narave so uživali in prejemali izletniki, turisti in ljubitelji narave sploh. Vsi hribočki in najrazličnejše izletne točke so bili okupirani od turistov. Gobarji pa so stikali po gozdovih za gobami. Potniški promet je bil na vseh progah prav živahen. Od sobote do zvečera so vlaki prepeljali do 30.000 potnikov. Vsi vlaki so bili natrpani, posebno oni proti Gorenjski in Dolenjski.

Dve nesreči

Reševalna postaja je danes, v nedeljo, zaznamovala sedem voženj. Okoli 1. ure je bila poklicana na Hermesovo dirkališče, ki je bilo danes popoldne odprto. Okoli polnočja se je na dirkališču pojavil dirkač Ivan Miklavčič, pri trdki O. Žužek v Tavčarjevi ulici uslužbeni mehanik. Miklavčič je padel z motornega kolesa in si zlomil desno nogo. Prepeljan je bil z reševalnim avtomobilom v bolnišnico.

Okoli 13.35 pa je bila reševalna postaja klicana na glavni kolodvor. Tam v vestibulu je uradnik OUZD M. Pestotnik tako nesrečno padel na trda tla, da se je močno pobil po glavi. Poškodba je hujša.

Tatvina v ljubljanskem muzeju

Policija danes ni zaznamovala nikakega dogodka, ki bi bil vreden in važen za javnost. Dežurni uradnik je ves dan užival popoln mir.

Med starinarji in ljubitelji starih knjig kroži zanimiva govorica o tatvinah, ki so bile dalj časa izvrševane v ljubljanskem muzeju in so bile nedavno odkrite. Tat je odnašal stare, mnogo vredne knjige in razne sarožitnosti in druge muzej. predmete. Posrečilo se je varnostnim oblastem, da so dobile večino pokradenih predmetov vrnjenih. Le nekaj knjig še niso mogli dobiti.

Muzejska kronika ni od ustanovitve muzeja nikdar zaznamovala kakšne velike tatvine raznih predmetov. Po drugih velikih mestih so pogoste tatvine muzejskih predmetov.

Poziv obveznikom za pomožno vojsko

Po uredbi o pomožni vojski in državni obrambi so vsi moški jugoslovanski državljani od dovršenega 16. leta (rojeni l. 1923 in dalje) do dovršenega 70. leta (rojeni l. 1889 in starejši) sposobni za umsko delo, odnosno do dovršenega 65. leta starosti za tiste, ki so sposobni za telesno delo, z izjemo obveznikov vojaške sile, uvršteni v

pomožno vojsko državne obrambe. Zaščitni urad mestnega poglavarstva v Ljubljani razpošilja te dni po mestu tiskane pozive obveznikov pomožne vojske. Vsakdo, kdor prejme poziv, ga mora spoštljivo natančno po rubrikah in ga v treh dneh od dne prejema osebno vrniti zaščitnemu uradu mestnega poglavarstva, Mestni trg št. 2, I. nadstropje, soba 43 (nad prodajalno mestne elektrarne), kjer ga odda za to določenemu uradniku, ki bo izpolnjeni poziv pregledal z ozirom na točnost in popolnost izpolnjenih podatkov. Kdor bi ne prejel poziva, pa spada v pomožno vojsko, se mora, če ima v Ljubljani domovinsko pravico ali biva v Ljubljani že vsaj tri mesece, kljub temu brezpogojno oglašiti na zaščitnem uradu in tam podati potrebne podatke. Osebe, starejše od izpolnjenih 70 let (umski delavci), oziroma od izpolnjenih 65 let (telesni delavci), se lahko javijo na lastno željo kot prostovoljci pomožne vojske. Ni pa se treba oglašiti osebam, ki spadajo med upravno in strokovno osebe in strokovne delavce v industriji, obrti, gozdarstvu, rudarstvu, prometu, gradbeni in sanitetni stroki in imajo že vojni delovni razpored. Ako kdo izmed njih prejme poziv, naj ga vrne zaščitnemu uradu in naj izpolni samo rubrike štev. 1, 9 in 16. Kdor bi se ne javil na zaščitnemu uradu, ako bi ne prejel poziva, z namenom, da se odtegne uvrstitvi v pomožno vojsko drž. obrambe ali kdor bi dajal napačne podatke ustno ali na pozivu, zapade kazni po čl. 82 uredbe o pomožni vojski državne obrambe (zaporna kazen do 2 let in denarna globa na 5000 din). Pripominjamo, da spadajo pod obveznost prijave tudi osebe, ki so začasno nesposobne za vojaško službo, kakor tudi rezervni častniki, rezervni vojaški uradniki in obvezniki vojne sile, ki so ali se bodo oproščeni v poklica k vojaškim edincem v mobilnem in vojnem stanju. Poudarjamo, da služba v pomožni vojski nikakor ni identična s službo v pasivni zaščiti, to je obrambi pred letalskimi napadi, in da razporeditev v pasivno zaščitni službi ne opravičuje nikogar, da bi se zaradi tega ne zgasil in ne mogel uvrstiti v pomožno vojsko državne obrambe.

Huda nesreča p. Urbana Kukovca

Maribor, 20. oktobra.

Včeraj, v soboto, okoli 9 zvečer se je pripetila v Rospogu huda nesreča, ki bi skoraj zahtevala življenje priljubljenega patra očeta kapucinov Urbana Kukovca. Hlapec gostilničarja Rudolfa Omulca iz Studencev Henrik Strnad je okoli 9 zvečer vozil s konji sadjevec iz Svečine v Studence. Na vozu zraven njega je sedel tudi p. Urban Kukovec. Ko je hlapec pripeljal do gostilne »Triglav« v Rospogu, je nenadoma privozil neznan tovorni avtomobil ki se je od zadaj zaletel v voz. Pri tem je padel p. Urban Kukovec med konje ter dobil hude poškodbe na glavi. Med drugim ima presekano čeljust in prebit levi gleženj. Zadolbil je pa tudi hude notranje poškodbe. Eden Omulčevih konj je bil pri tem precej poškodovan. Neznani avtomobilist je drvel v temi naprej ter se ni zmenil za svoje žrtve. Orožniki poizvedujejo za brezvestnim in brezsrčnim vozačem.

Nato bodo v februarju smučarske tekme, v marcu reprezentančna akademija v Ljubljani, ki se ponovi z nekaterimi točkami v Mariboru, Celju in Nove mmostu. Odseki prireajo 9. in 25. marca odsekov akademije, katerih namen je priprava in podpora oz. kritje stroškov (kroj, hrana, vožnja) najpovprečnejšim članom.

V aprilu 1941 bodo tekme za orodno prvenstvo ZFO in splošne okrožne tekme. Tekmovalna tvarina bo državljanska vzgoja in predpisana telovadna in sportna snov. Tekmujejo člani in naraščaj.

V maju in zaključno do 8. junija so okrožne telovadne prireditve s predpisanim programom. Zaradi ozko odmerjenega časa in malih okrožij so dovoljene tudi skupne prireditve več okrožij. V teh mesecih so tudi izločilne tekme po podvezah za posameznike in vrste in oddelke v telovadbi in drugih sportnih panogah za zvezne tekme ob mladinskih dnevih.

Dne 27. do 29. junija je na Stadionu nastop naraščaja s tekmami. S tem se pričnejo veliki mladinski dnevi, ki bodo po pripravah in številu nastopajočih prekosili vse dosedanje prireditve v Sloveniji in v državi. Od 29. junija do 5. julija je veliko taborenje mladcev blizu Ljubljane. 4.—6. julija bodo glavni mladinski dnevi. Na Stadionu bo velika nočna akademija. V teh dneh so tekme članstva, zborovanja, sprevedi, sv. maša in glavni nastop, kjer bo nastopilo članstvo in naraščaj.

Po 6. juliju so odsekovne prireditve z okvirnim programom. 6. septembra pa se pokloni ob prevzemu vladarskih poslov Nj. Vel. kralju Petru II. velika deputacija z izjavo vdanosti.

Vsi zastopniki so z odobravanjem sprejeli prireditveni program, ki je s tem postal obvezen za vso Zvezo.

Važen je sklep, da bo odleje vsak član dolžan prispevati leto 1 dinar za kritje stroškov Narodnega odbora. Med sklepi bi bilo omeniti tudi prirejanje roditeljskih sestankov in farnih sestankov. Vsak član je dolžan storiti vse, kar je v njegovi moči za treznost naroda, za povsečenje nedelje in za nastop proti preklinjanju.

Sledili so še razni sklepi, ki so važni za organizacijsko poslovanje.

Po dvorani se je za tem oglasila fantovska himna, s katero so se zastopniki poslovili od Ljubljane z najlepšimi vtisi, da bodo delali po enem samem jasnem nad vse močnem načelu: Neomajna zvestoba Bogu, domovini in kralju.

Upokojeni župnik pregal kokošjega tatu

Kamnik, 20. oktobra.

V prijetni gorenjski vasi Zalog pri Komeni je v zadnjem času zginito več kokoši. Upokojeni župnik g. Razboršek Jakob, ki je imel zadnje službeno mesto v Tunjicah nad Kamnikom in ki še sedaj opravlja dušnopastirsko službo v komendski podružnici v Zalogu, si je zasnoval prav vzito past za prijatelja kokošje pečenke. V četrtek mu je njegova iznajdljiva naprava dala znak okrog 11. ure ponoči, da se nahaja v njegovi kokošnji zopet nepoklican gost. Na signal se je župnik dvignil, vzel svojo lovsko puško ter šel spetoma še previdno sklicat svojega bližnjega sosedo, nakar sta se z vso pazljivostjo plazila do kokošnjaka. Župnik je opazil kokošjega tatu, kako izpod sukničja vleče neko orožje. Nič ni čakal župnik, ampak je s svojo puško z vso silo udaril tatu po roki, da mu je orožje zletelo iz rok. Župnik se je naglo priklonil in pobral samokres. Toda tat je porabil priložnost in jo odkuril s kolesom, katero je imel pripravljen.

Kmalu se je ugotovilo, da to ni bil nihče drugi kot mladi zločinec Zupan Stane, doma iz Zaloga, ki je pred kratkim s svojim prijateljem pobegnil iz mariborske kaznilnice. Dognalo se je tudi, da se je v Zalog pripeljal s kolesom, ki je bilo ukradeno v Ljubljani.

Ptuj

Ptuj ima tudi svoje gledališče. Celo na prav lepem kraju stoji v sredini mesta, poleg starega zgodovinskega mestnega stolpa in le nekaj korakov proč od znamenitega sramotilnega stebra. Pod streho mestnega gledališča se tam na oglu stavbe nahaja tudi etnarišče, ki bo dobilo menda tudi kmalu pridevek »znamenito«. To pa zaradi svojega stanja, v kakršnem se nahaja. Že podrti in umazana vrata so priča vse zanemarjenosti. A kako je šele notri? Človek se nehoti vprašati, ali je mogoče pri današnjih higienskih predpisih, da se taka stvar nahaja v sredini mesta, celo v hramu lepe umetnosti (vsaj tej naj bi služil), v kateri posluje tudi kino. Takoj zraven so, kakor omenjeno, stari zgodovinski spomeniki in marsikatero oko opazi poleg zgodovinskih stvari tudi ta, da rečemo, mestni škandal! Tudi v straniščih je potrebna čistost in na javnih mestih še bolj kot kje drugje! — Omenjena stvar je prav slabo spricevalo za tiste, ki za to odgovarjajo.

Murska Sobota

Prosvetno društvo v Soboti je zborovalo. Pretekli četrtek je Prosvetno društvo imelo redni občni zbor. Občni zbor je bil dobro obiskan, posebno mladina je bila zastopana polnoštevilno. Med udeleženci obč. zbora so bili tudi vidni predstavniki soboškega javnega življenja in javni delavci, vendar je v članskem imeniku dosti imen, ki se prosvetnih prireditev in javnih prosvetnih manifestacij prav slabo ali pa sploh ne udeležujejo. Takšna pasivnost članov najbrže Prosvetnemu društvu malo koristi, kvečjemu škoduje. Zato bi bilo zelo priporočljivo in zaželjeno, da bi vsi člani sodelovali in pomagali graditi granitno prosvetno trdnjavo na vzhodni meji Slovenije.

Občni zbor je vodil predsednik prosvetnega društva g. Brunec, tajniško poročilo je podal dr. Pečan, blagajniško poročilo pa sodnik g. Krejči. Poročilo je podala tudi predsednica Dekliškega krožka in predsednik Fantovskega odseka. Iz poročil, ki so bila jedrnat, je bilo razvidno, da je društvo preteklo leto pridno delovalo, kljub nastali razmeram. Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor, v katerem so med drugim tudi okrajni načelnik dr. Bratina, ravnatelj gimnazije inž. Zobeč, bivši poslanec g. Bajlec in notar dr. Podbevšek, Upamo, da se bo večletna želja — postaviti prosvetni dom v Soboti — le enkrat uresničila in to naj bi bila tudi naloga novega odbora, da bi želje postale v doglednem času tudi dejstvo.

Prva in močna slana je obiskala Prekmurje. V noči od četrta na petek se je ozračje močno ohladilo. Živo srebro je ponoči zdrknilo na —1 Celzija in zjutraj je bilo vse belo. Skode ni naredila, le kakšnega vrtnarja je morja malo presenetila. Lansko leto je v Prekmurju padla prva slana že v drugi polovici septembra in je letos že dolgo prizanašala.

Od tu in tam

Berlinski protestantski škof Dr. Haackel, ki je prišel blagosloviti temelje nove protestantske cerkve v Belgradu, je včeraj obiskal podpredsednika vlade dr. Mačka, nato pa tudi praoslovnega ministra dr. Lazarja Markovića. Dr. Haackel je spremljal zagrebški protestantski škof dr. Filip Pop.

V Belgradu grade monumentalno pravoslavno cerkev, katere bo posvečena spominu srbskega prosvetitelja sv. Save. Cerkev je začel zidati pokojni pravoslavni patrijarh Varnava. Cerkev bo izredno velika in bo veljala okrog 35 milijonov dinarjev. Zgrajena bo v bizantinskem slogu. Bogato bo okrašena tudi s stebri, katere so nabavili v Italiji. Samo to okrasje je veljalo nekaj manj kakor 3 milijone dinarjev. Stavba raste zelo počasi, kar je razumljivo sprito razsežnosti prostora, katerega bo nova stavba objela in pokrila. Večino denarja so zbrali pravoslavni verniki, kar pa manjka, pa še upajo zbrati. Ko bo dograjena, bo največje pravoslavno svetišče na Balkanu.

Združenje Južnih Srbov je praznovalo v Belgradu spomin na 28. letnico, odkar je bila osvobodena Južna Srbija izpod turške jarma. V saborni cerkvi so imeli posebno spominsko cerkevno opravilo, katero je opravil pravoslavni episkop Arsenij. Navzočen je bil v imenu vlade zunanji minister Cincar Marković, dalje pomočnik poveljnika Belgrada general Kostić, zastopnik predsednika vlade in drugih ministrov. V domu združenja so nato rezali slavski kolač, nakar je predsednik združenja spregovoril o pomenu tega dne za vso Srbijo in našo državo.

Pretekli tetrtek je bil doslej najhladnejši dan v letošnji jeseni. Skoro v vseh krajih so bili barotri pod ničlo. Splahneli so povsod drzni kopalci, ki se doslej niso zmenili za jesenski hlad. Največ mraza so imeli v Kraljevu in sicer — 9, potem v Novem Sadu — 5. Nišu — 4, in v Sarajevu — 3. Ljubljana je imela tega dne ponoči — 1.

Zaradi četrt litra olja je bil pred belgrajskim sodiščem obsojen na 20.000 din denarne kazni in en mesec zapora poslovodja že tretje podružnice tvrdke Jelija Meinla. Mož je odklonil neki stranki zahtevano četrtinko olja, češ da stranka ne kupi nič drugega razen olja. Pred sodiščem se je podobno zagovarjal in bil za svoje dejanje kaznovan. Na 3000 dinarjev denarne kazni pa je bil obsojen neki restavraciji iz Belgrada, ker je bil gostoma zaračunal tri paradiznike 9 dinarjev, dve navadni papirki pa 6 dinarjev. Zadel ga je kazen po dočilih uredbi o pobljanju draginje in brezvestnega verižništva.

Proti pijančevanju je nastopila banska oblast v Zagrebu. Poslej je določeno, da se bodo morale vse gostilne in lokali, v katerih točijo alkoholne pijače, zapirati najkasneje ob devetih zvečer in sicer v krajih izven sedeža okrajnih načelnstev. Izjeme sme dovoljevati okrajno načelstvo na temelju posebnih razlogov in s predhodno odobritvijo banske oblasti. Povsod drugod pa bodo morali gostilne zapirati najkasneje do 23. ure. Prav tako je v vseh gostilnah prepovedano igranje na karte in vsaka druga igra za denar. Prepovedano je dalje dajati pijačo pijanim ljudem in mladostnikom izpod 16 let starosti, ki jim je vstop v gostilne sploh prepovedan, izvemši tedaj, kadar so v spremstvu staršev.

Zaloigro 21 delavcev v tovarni feromangana v Šibeniku je odkrila inšpekcija za delo v Splitu. Pri zdravniku za živčne bolezni so se pojavljali delavci za delavcem in vsi so kazali znake zastrupljenja, ki jim je uničilo živce. Zdravnik je zaradi ponavljajočih se primerov postal pozoren in opozoril na dogodek oblasti. Preiskava je dosegla, da so delavci delali v nezaščitenih tvornih prostorih in so vdihavali silno strupen prah feromangana. Ta strup je zahrbljen in uničuje živčevje. Delavci so začeli bloditi in nazadnje noreti in sta dva že umrla. Sedaj jih je še devetnajst takih, ki gredo po isti poti. Tovarna, katere lastniki so Francozi, bi morala delavcem dajati mleko in plinske maske, pa tega ni storila. Oblast bo lastnike tovarne obtožila in tovarno zaprla, če ne bo za ostalo delavstvo takoj uredila vsega, kakor zahtevajo zdravstveni predpisi. Pač žalostna slika brezvestnosti tujcev, ki si žepe bašejo za milijoni iz naših tal.

Strašen zločin je bil izvršen pred dvema dnevi v Banjaluki. Neki zločinec se je sredi noči priplazil v stanovanje bogatega juda Salomona Poljokana in ubil lastnika, njegovo ženo in bolnega sina. Poljokan je bil v Banjaluki gotovo najbolj bogat trgovec, ki je imel veletrgovino z manufakturo. Poljokan je bil usodnega večera dolgo v kavarni. Zločinec se je po vseh znakih sodčji priplazil že prej v stanovanju in najprej napadel sina Izaka. Njemu je prišla na pomoč mati, toda tudi to je zaklal, nato pa je umoril še starega Poljokana. Stanovanje je bilo vse poškropljeno s krvjo. Zverinski zločinec je po izvršenem dejanju prebrskal blagajne in pobral precej denarja in dragocenosti. Potem se je izgubil v noč. Zločin je jutraj odkrila služkinja, ki je takoj obvestila oziroma. Zločinec je pustil na zidovju obilo prstnih odtisov, pa tudi krvava sled je vodila za njim skozi dvorišče na cesto. Stanje v stanovanju je dokazovalo, da se je zločinec boril s svojimi žrtvami. Podoben zločin se je zgodil pred tremi leti, ko je divjaški zločinec Sovilj umoril celo družino pet članov v vasi Leminec blizu Banjaluke.

Svoje dekle in sebe je ustrelil 18letni mladenič Vukadin Gajić iz okolice Jagodine. Fantič se je bil še pred leti zaljubil v lepo in bogato 16 letno Zivko Veljković. Otroka sta se nekaj let rada imela, pozneje pa je Zivka podlegla želji staršev, naj vzame drugega. Ko je Vukadin opazil, da se je Zivka od njega ohlajala, jo je pred nekaj dnevi, ko je šla z drugim dekletom zajemal vodo k studencu, ustavil in potegnil v stran. Skušal jo je pregovoriti, naj ga ne zapusti, toda dekle ni bilo za to. Tedaj pa je fant potegnil samokres in s štirimi strelci ubil Zivko. Takoj nato je nameril orožje proti sebi in se z dvema streloma usmrtil. Zapustil je postovito pismo, v katerem je razložil nagibe svojega dejanja, obenem pa naročil, naj mu pri pogrebu igra nad grobom harmonika.

Z velikim uspehom borbe proti nepismenosti se postavijo hrvatske organizacije v Bosni. Na svojem sestanku v Sarajevu so ugovorile in sporočile javnosti, da je imela akcija tak uspeh, da se je naučilo 100.000 Bosancev in Bosank brati in pisati. Ne gre tukaj za šolobvezne otroke, pač pa le za starejše ljudi. Letos pozimi bodo delo še podvojili in skušali naučiti novih 50.000 ljudi pismenosti.

V Zagrebu so prijeli silno prebrisano vlomsko trojko, ki je imela na vesti najbolj spretne izvršene vlope in blagajne. Najbolj zanimivo pa je bilo odkritje, kako so zločinci najeli odvnetnika za obrambo svojega zaprtega prijatelja in plačali račun z denarjem, ki so ga odvnetniku odnesli iz navrtane blagajne. Vodja tolpe Stjepan Levak je prišel k odvnetniku dr. Istvanoviću in ga prosil, naj bi prevzel obrambo njegovega zaprtega brata. Pri svojih obiskih si je natančno ogledal blagajno in nekaj dni potem sta s tovarišem blagajno izpraznila. Nista dobila sicer v njej veliko, toliko pa je le bilo, da sta odvnetniku plačala ves račun.

Lepe in uspele proslave spomina škofa Baraga

Ljubljana, 20. oktobra.

Družba za širjenje vere je ob letošnji misijonarski nedelji priredila v naši Ljubljani, v srcu Slovenije, štiri proslave v počastitev in spomin slovenskega misijonarja, indijskega škofa Friderika Baraga. Prva prireditev je bila že v soboto zvečer v opernem gledališču, kjer so se danes vrstile še tri proslave, ki so bile prav dobro obiskane in je bil uspeh zelo poveljen. Sobotna prireditev je bila namenjena srednješolski mladini. Uvodni govor je imel salezijanski duhovnik dr. Andrej Pirkša, ki je v izbranih in vznešenih besedah očrtal življenje in stremenje velikega škofa — svetnika v temi »Baraga vzor — mladini«. Nazorno je podal g. predavatelj lik škofa Friderika Baraga, ki je mnogo storil za naš narod v verskem in kulturnem pogledu ter je ponesel sloves našega naroda v širni svet.

Sledili sta nato dve igri. Prvo igro v treh slikah »Baragov križev pot« je podal pisatelj g. Jan Plestenjak, ki je očrtal v ganljivih prizorih Baragovo življenje in delovanje med nami v Sloveniji, njegove borbe proti janzenizmu, njegovo na široko odprto in dobrotno srce za slovenskega trpinca. Prva slika nam kaže Barago daleč od očrja Slovenije tam na Dunaju kot slikarja in diaka. Prav dobro je zadel lik škofa Baraga in njegovo duhovno stremenje po veliki božji resnici g. Gregorin. V priprosti Baragovi študentovski sobici se razvijajo misli mladeniča, ki se je odločil, da zapusti posvetnost in se posveti visokim ciljem katoliškega duhovnika. V drugi sliki nam je pisatelj podal Friderika Barago kot mladega kaplana v Metliki. K njemu se zatekajo reveži, sirote in slovenski trpini — kmetje po pomoč in podporo. Nanizani so bili v tem prizoru najlepši izreki škofa — svetnika, kakor »Poglekajmo le pred Bogom, ne pred ljudmi!« Najganljivejša pa je bila tretja slika Baragovo slovo od Metlike. Mladi kaplan se je od-

ločil, da gre v Ameriko kot misijonar. V metliški cerkvi molil ob zbrani množici križev, pred cerkvi je zbrana druga skupina siromakov in trpinov. Lhte otroci, žene se solze in kmetje se od njega poslavljajo, zatrjujejo mu, da bi ga sami najraje postavili za »tehanta«. Mnogi pa izrekajo preroške besede: »Gospod postane naš slovenski svetnik!« Po tej igri je neki srednješolec deklamiral »Baraga — vzor fantom« in neka srednješolka »Baraga — vzor dekletom«. Nato je sledila druga igra »Ob veliki reki«, zgodba iz Baragovega misijonskega življenja, ki jo je prav toplo in prisrčno napisala s. Darina Končeva. Kakor prva, prav tako je tudi druga igra žela od občinstva največje priznanje in odobravanje. Vsi igralci, tako Tiran, Jan, Rakarjeva, Slavičeva, Gaberčeličeva, Potokar, Presetnik in Simončičeva so se z največjo globokostjo in čustvovanjem otopili v Baragovo življenje in v vse prizore. Prva igra se godi v letih 1821 do 1830, druga med Indijanci v bližini Velike reke v letih 1833—1835.

Današnja dopoldanska proslava v operi je bila namenjena v prvi vrsti nežnim srcem mladine. Gledališče je bilo zasedeno do zadnjega kotička in sedeža. Viharno je mladina ploskala mnogim lepih prizorom. Popoldanska proslava pa je bila namenjena odraslim, posebno onim, ki so zvečer zadržani in niso mogli prisostvovati glavni in končni proslavi.

Večerna proslava se je pričela kmalu po 20. Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman je slavil Barago kot škofa — svetnika in očrtal njegovo misijonsko delo. G. ban. dr. Mar. Natlačen pa je očrtal velik kulturni, politični in gospodarski pomen škofa Friderika Baraga. Večerna predstava je bila polna odličnega občinstva in zastopnikov raznih ljubljanskih korporacij, društev in verskih organizacij. — Obe igri je režiral prof. O. Šest.

„Klub neodvisnih“ je danes odprl razstavo

Ljubljana, 20. oktobra.

Po velikem moralnem uspehu »Kluba neodvisnih slovenskih likovnih umetnikov« na razstavi v Zagrebu so ti umetniki sklenili, da bodo priredili razstavo svojih del tudi v Ljubljani, le s to razliko, da bodo na ljubljanski razstavi občinstvu pokazali izključno le sadove tvornosti iz poslednjega časa.

K odprtju razstave je v Jakopičev paviljon prihitelo lepo število občinstva, med katerim je bilo opaziti zastopnika bana insp. Silva Kranjca, zastopnika ljubljanskega župana gimnazijskega ravnatelja J. Osana, predsednika Narodne galerije dr. Windischerja, upravnika Narodnega referenta A. Široka, načelnika kulturnega odseka pri ljubljanski mestni občini dr. J. Pretnarja, predsednika »Društva slovenskih likovnih umetnikov« Saša Santla, predsednika Združenja slovenskih gledaliških igralcev L. Dre-novca in druge.

V začetku je predsednik »Kluba neodvisnih sloven. likovnih umetnikov« prof. Stane Kregar pozdravil vse navzoče. V daljšem, imenitno zasnovanem in temeljitom govoru je orisal delo in prizadevanja mladega umetniškega rodu pri nas, rodu, ki je prav za prav reprezentativno zbran v skupini »Kluba neodvisnih«. Klub je v Zagrebu dokazal, da mlada slovenska likovna umetnost prav nič ne zaostaja za umetnostjo mlade garde drugod po evropskih kulturnih državah. V strnjeno in zgoščeno formuliranem pregledu umetnostnega razvoja ob prelomih dob je poudaril dejstvo, da vselej v takih zunanje pomembnih časih tudi umetnost dobiva velike pobude, novega žara in novega zagona.

Njegov govor so prisotni poslušali z veliko

Koroški drobiž

»Kri narodnega telesa«

Pod tem naslovom prinaša »Kor. Slovenec« misli o vrednotah materinega jezika in med drugim pravi:

»Nemški učenjak Greentrup se v svoji knjigi, v kateri razpravlja o visoki vrednosti materinega jezika, dotakne tudi Judov in pravi, da je zanje preznačilno, kako morejo izhajati brez lastnega materinega jezika. Narod podarjenega materializma so, rafinirano iznajdljivi v svetu gospodarstva in trgovine, a brez duše in zato brez kulture. V davnini so pozabili svoj materni jezik, z jezikom so odložili tudi svojo pravost in svoj smisel za lepoto in dobroto. V velikih dneh svoje odločitve so volili materializem in zavrgli zanj svojo dušo.

Menda ga ni nazornejšega in lepšega primera za to, kaj je materina beseda za sleherni narod pod božjim soncem. Bolj ko melodija, običaj, noša je povezana z narodom njegova materina beseda, zgo-vornejša je ko najlepša slika in nazornejša ko najbolj dovršeni tip. Ves srečen je otrok, ko se prvič postavi na svoje lastne nožice, še brezprimerno srečnejši pa, ko more prvič dajati izraza svojemu notranjemu doživljanju v lastni besedi. S tem trenutkom je otroku odprta pot v občestvo družine in naroda.

Materin jezik je visoka pravna in kulturna vrednota. V najožji zvezi je z narodom in njegovim razvojem. V teku stoletij se je narodova govorica izoblikovala iz preprežete blebetanja v najvirtuoznejši instrument narodne duše. V poedine besede narodne govorice je zajet tisočletni duševni razvoj naroda, v njej se zrcali tisočletna kultura in socialna zgodovina, iz nje govorita narodova okolica in narava.

Tako je razumljivo, da vsak narod brani svojo materinščino. Predobro se zaveda da je z narodno govorico v najtesnejši zvezi vprašanje njegove socialne in pravne vzgoje. Materina beseda je kri narodnega telesa. Lahko narodu odtuji njegove običaje, ljudstvo samo se nekoč naveliča svoje stare nošnje in se oklene nove, stalno se spreminja njegovo gospodarsko in socialno življenje, resnična narodna kultura pa obstoji v svojem jedru in bistvu nespremenjena in zrcali jo najboljše narodna govorica. Vzemimo narodu njegovo besedo, zatrl si s tem njegovo duševnost in ga obsodil na narodno smrt.

V Borovljah se je ustanovila nova puškarska zadruga, ki bo poslovala pod nadzorstvom države. Njen predsednik je župan boroveljske občine g. Hambrusch. Delež pri novi zadrugi znaša 30 mark, pristopnina pa 5 mark. Država si je pridržala 1000 deležev. To naj bi veljalo kot podpora za strokovno puškarsko šolo v Borovljah.

Prosta prodaja jabolk je prepovedana. Prepoved velja tudi za jabolka iz inozemstva. Kdor bi jabolka črno prodajal, mu bo odvzeto blago in bo poleg tega kaznovan.

Ljubljana

Koledar

Danes, ponedeljek, 21. oktobra: Uršula.
Jutri, torek, 22. oktobra: Vera, Fides.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Gartus, Moste-Zaloška cesta 37.

Pisarno svesvetske akcije vodi letos že tretje leto g. Anton Jagodic, pis. ravnatelj v p. Pisarna je v Mahrovi hiši na Krekovem trgu 10, pritličje levo in posluje vsak delavnik od 8 do 12 in od 13 do 18. V njej dobe člani Vrhovnega socialnega sveta in vseh ostalih humanitarnih in dobrodelnih društev, sodelujočih pri svesvetski akciji, nakaznice za prodajo vencev in aveč. Istotam dobe vsi ti, kakor tudi ostala javnost vse potrebne informacije v zvezi z izvedbo letošnje svesvetske akcije.

Mizarski tečaj za notranjo arhitekturo. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI prireja za mizarske mojstre in pomočnike, ki so že izveščani v strokovnem risanju, tečaj za notranjo arhitekturo. Vodil ga bo strokovni učitelj Tehnične srednje šole Franjo Brenčič. Tečaj se bo vršil ob nedeljah in praznikih dopoldne ter se prične v nedeljo, dne 3. novembra t. l. ob 8 zjutraj v učnih prostorih Tehnične srednje šole v Ljubljani. Trajal bo čez vso jesen, zimo in pomlad. Pismene prijave za tečaj s točnim naslovom je poslati najkasneje do 28. oktobra t. l. na naslov: Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani, kjer se dobe na željo tudi podrobnejša pojasnila.

Gledališče

Drama

Začetek ob 20.

Ponedeljek, 21. oktobra: Zaprt.
Torek, 22. oktobra: Razvalina življenja. Red B.
Sreda, 23. oktobra: Pohujšanje v dolni šentflorjanski. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Četrtek, 24. oktobra: Revizor. Red A.
Petek, 25. oktobra: Ob 15. Romeo in Julija. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol.
Sobota, 26. oktobra: Skrivavnice. Izven.

Opera

Začetek ob 20.

Ponedeljek, 21. oktobra: Zaprt.
Torek, 22. oktobra: Fidelio. Red Torek.
Sreda, 23. oktobra: Jenufa. Red Sreda. Gostovanje Elze Karlovčeve in Josipa Gostiča.
Četrtek, 24. oktobra: Grof Luksemburški. Red Četrtek.
Petek, 25. oktobra: Figarova svatba. Red Premier-ski.

Mariborske novice čez nedeljo

Lepa premiera v gledališču. Snoči je imelo mariborsko gledališče svojo drugo letošnjo dramsko premiero. Kakor prva, pri kateri je bil vzprijorjen Rostandov »Cyrano de Bergerac«, je tudi vzprijoritev Senečičeve tragikomedije »Nenavaden človek« pomenjala za Maribor velik kulturni dogodek, katerega je gledališko občinstvo tudi primerno upoštevalo. Obisk je bil namreč tudi to pot na vse lep. Mariborčani kažejo letos, da se dobro zavedajo, da so prav v takih časih potrebne žrtve tudi za kulturno delo; je tudi to razveseljiva napoved za letošnjo gledališko sezono. Snočnja premiera je bila še posebej slavnostna zaradi tega, ker je predstavi prisostvoval tudi avtor dela, mladi hrvaški dramatik Geno Senečič. Občinstvo je avtorja živahno pozdravljalo ter ga je večkrat klicalo na oder, pri čemer je prišlo prav posebno do izraza navdušenje Mariborčanov za slovensko-hrvaško bratstvo.

Davčno predavanje je bilo snoči ob pol 21 v dvorani pri Novem svetu v Jurčičevi ulici. Predaval je davčni konzulent zbornice za TOI g. Zagar. Predavanje je bilo jako dobro obiskano, — znak, da se naši obrtniki zelo zanimajo za davčne probleme.

Smrtna kosa. V visoki starosti 85 let je umrl na svojem stanovanju v Jerovškovi ulici 53, v pokojni strojevodja drž. žel. Albert Holler. Pokojnik je čital časopis pa mu je nenadoma postalo slabo ter izdihnil svojo blago dušo. Naj v miru počiva!

Iz policijske kronike. V noči od sobote na nedeljo je bilo v mestu precej mirno. Večjih incidentov ni bilo, pač pa so zabeležili policijski stražnik nekaj tatvin. Šivilji Antoniji Weingerl iz Studencev je bilo ukradeno izpred neke trgovine v Gosposki ulici njeno 800 din vredno kolo znamke »Hamburg«. Natakarciji Emi Oblak pa iz gostilne njen Hubertus plošč temno sive barve v vrednosti 500 dinarjev.

Mestna občina mariborska pa je bila oškodovana za eno petrolejsko svetilko, ki je bila pritrjena na ograji Radvanjske in Popovičeve ulice kot znak, da je cesta zaprta. Tatvino svetilke je prijavil policiji pri gradnji cest zaposleni občinski delavec Josip Slugič. Za storilci poizveduje policija.

Nehvaležnost je plačilo sveta. K soprogi vpkopjenega šol upravitelja Jerici Serbah v Nekrepovi ulici 4, je prišel nek moški, okoli 25 let star, in prosil za staro obleko. Ko se je gospa za trenutek odstranila iz predsobe, da bi pogledala v sobi za kako staro obleko, je mladenič izkoristil priliko in ji izmaknil iz ročne torbice, ki jo je pustila v predsobi, žepni robec, v katerem je imela zvezanih 350 dinarjev. Storilec je govoril bosansko narečje ter je imel na sebi oblečeno precej slabo obleko. Upati je, da bo kmalu padel v roke pravice, da se mu nadaljnje delovanje vsaj začasno onemogoči.

Razne nezgode. V bolnišnico se je moral zateči 26-letni policijski stražnik Matevž Strlič, ki je dobil na glavi precej občutno rano od nevarnega vlomilca Langa Friderika ob priliki aretacije. Lang se mu je uprl, ko ga je hotel stražnik ukleniti, brenil ga je v glavo in mu prizadejal tako občutno poškodbo, da je moral iskati pomoč v bolnišnici. — 39-letno soprogo čevljarskega mojsta Katarino Krusnik je nek natakarc udaril tako močno po glavi z neki trdim predmetom ob kateri priliki je tudi ona dobila tako močno poškodbo, da je morala iziskati pomoči v bolnišnici.

Patrona mu je raztrgala roko. 68-letni nabiralec starega železa Ivan Horvat iz Studencev je našel pri nabiranju na nekem kupu patrona. Ko jo je začel pregledovati, najbrže je tudi manipuliral tako nergodno z njo, a mu je nefadoma eksplodirala in mu roko oziroma dlan roke raztrgala. Tudi Horvat se je moral zateči v bolnišnico po zdravniško pomoč.

„NISMO EDINI“

naš novi ilustrirani filmski roman!

Po romanih »Poročnik indijske brigade«, »Pod črno krinko«, »Robin Hood«, »Poslednja zapoved« in »Angeli garjevih lic«

ki so bili s svojo vsebino in slikami deležni tako navdušenega sprejema pri naših naročnikih in prijateljih, se nam je posrečilo dobiti za naš list nov filmski roman:

»NISMO EDINI«

Po tem romanu je narejen eden najučinkovitejših filmov letošnje ameriške proizvodnje. V njem igrata vodilni vlogi slovita Paul Muni in Bette Davisova. — To močno, dramatično, ganljivo in razburkano delo s slikami bo »Slovenski dom« začel prinašati

v nedeljo, dne 27. oktobra

Vsi, ki so Vase naši prejšnji filmski romani navdušili in osvojili, ne zamudite začeti brati tega novega podlistka, ki vam bo v teh nemirnih dneh vsak dan pomenil preselitev v boljši, zaželenišji svet domišljije in pozabljenja. — Svoje prijatelje boste najbolj razveselili, če jim poveste to novico in jim daste pobudo, da bodo postali naročniki in bralci »Slovenskega doma«, ki jim bo tudi sicer najboljši in najzanimivejši prijatelj.

Liubliana ie dobila že drugi popolni športni stadion

Slovenska podjetnost in požrtvovalnost sta omogočili ureditev novega krasnega stadiona ŽSK Hermesa, ki so ga danes odprli

Ljubljana, 20. oktobra. Prav te dni so minila tri leta, odkar so zadnjič brneli motorji na starem igrišču in dirkališču ŽSK Hermesa. Spominjamo se dobro še onih motodirk, ki so tedaj privabile nekaj tisoč gledalcev na hermezijsko igrišče oziroma dirkališče. Zanimanje za to panogo športa je bilo veličansko, tako med športnim občinstvom, kakor tudi od strani slovenskih dirkačev. Toda takratno dirkališče se zdaj ne odgovarja najnujnejšim zahtevam in potrebam modernega dirkališča. Tedaj se je pokazalo, da Ljubljana in slovenski motociklistični dirkači nujno potrebujejo novo moderno dirkališče, na katerem bo mogoče uspešno razvijati to športno panogo, ki privablja vedno več dirkačev in gledalcev.

Vodstvo ŽSK Hermesa je tedaj pristopilo k delu časa na enem svojih večernih sestankov in naredilo veličasten načrt: podreti skrajno vse, kar je bilo tedaj, in zgraditi nov moderen športni stadion, ki bo zadovoljil še tako velike zahteve športnega sladkokusa. Načrt za nov stadion je bil kmalu na papirju in zamišljen je bil grandiozno: moške, ki so tedaj »sejale«, si skoraj niso upali misliti, da se jim bo izvedba zares posrečila. Toda šli so na delo. S krajino požrtvovalnostjo, neprestanim delom, prošnjami in velikim idealizmom so res ustvarili Ljubljani in slovenskim športnikom moderen stadion — drugi po številu v Ljubljani, ki jim je lahko v ponos, mladini pa v največje veselje. S takimi športnimi prostori, ki jih ima danes Ljubljana se ne more meriti niti Zagreb in niti Beograd. V tej zmedji, v kateri je danes ves jugoslovanski šport in kjer ni drugega kot le prepričanje v pravičnost prestiza Srbov in Hrvatov, smo Slovenci edini tvorci ljudi, ki samo z nam lastno pridnostjo neprestano ustvarjamo in čimbolj skušamo izboljšati slovenski šport. Uspehi tega dela ne izostajajo, pa saj tudi ne morejo izostati. Delo mora roditi uspehe in Slovenci smo danes lahko ponosni na naše športnike. Jugoslovanskemu špor-

tu smo Slovenci dali mnogo več, kakor pa mnogo bogatejši Zagreb in Beograd.

Kakšen je stadion

Jeseni leta 1938. se je torej začelo delo. Pustimo vse opisovanje in neutrudno delo teh let in pogledimo, kakšen je prostor danes.

Sredi stadiona je seveda neizogibno nogometno igrišče, dolgo 116 metrov, široko pa 76 metrov. Igrišče je krasno, poraslo s travo in naravnost vabi. Okoli igrišča se vije šest metrov širok črn pas — tekalnice dolgo 450 metrov. Na južni strani igrišča so seveda vse atletsko-sportne naprave. Dirkališče v zavojih dvignjeno in posuto z belim peskom se naslanja na tekalnice. Dolžina, ki jo prevozi dirkač v enem krogu je približno 550 metrov. Dirkališče samo je široko 12 metrov in ga loči od gledalcev poldrugi meter visoka in nagnjena ograja, tako da so tudi gledalci za vsak primer popolnoma na varnem. Za ograjo se dviga poševen nasip, tako da imajo tisoči gledalcev vsak zase prav lep razgled na celotno igrišče in na vse dogodke, ki se odvijajo na igrišču, tekalšču ali pa dirkališču. Za nasipom so zasajene jagjedi, ki bodo v nekaj letih stvorile okoli stadiona visok zelen zid. Okoli stadiona je napravljena čvrsta ograja, deloma zidana deloma lesena in z železnimi stebri. Dva velika zidana vhoda predstavljata mogočen vhod na stadion. Toliko je napravljeno do danes. To pa seveda še ni vse. Zaradi pomanjkanja denarja je ostala nedovršena še 52 metrov dolga tribuna, v kateri bodo napravljene garderobe in prostor za zimski trening. Manjkajo tudi še teniška igrišča, ki jih bodo Hermežani napravili na severnem delu igrišča in katere bodo pozimi po potrebi izpremenili tudi v drsališča. Zasila, toda precej velika kabina, ki zaenkrat nudi zavetje nogometašem, atletom, motociklistom in drugim športnikom bo kasneje izpremenjena v bulet in še druge potrebne prostore.

»Naj služi mladini v zdravje telesa in duše, v zdravo rast domovini in Bogu v slavo!«

Sonec je z vso silo napadlo megleni oklep in ga skušalo prebiti. Iz te megle so se trgale postavbe in gruče ter hitele proti prostoru, ki je čakal, da ga blagoslavljuje in otvorijo ter izročijo svojemu namenu: vzgajati našo mladino telesno, da bo ponese naše ime preko meja. Ljudje so se ustavljali na nasipu pri tribuni in ob tribuni, kjer je slovesnost bila. Iz tal, ki so čakale krsta od množice tekačev, nogometašev ter koles, robnatih motorjev in lahkih koles je puhtela megla in se počasi dvigala. Funkcionarji so tekali sem ter tja, sprejemali goste in dajali še poslednja navodila.

Pod tribuno so se zbirali povabljeni gostje, na igrišču pa so bili postavljeni zastopniki vseh klubovih sekcij in vojski kolesarji. Ko je prišel škof dr. Gr. Rožman, je stopil v predsednik centralne kluba ŽSH g. Jesih pred mikrofonom ter v kratkem nagovoru pozdravil zastopnike raznih oblasti in društev, med katerimi smo opazili gg. železniškega direktorja Kavčiča kot zastopnika železniške direkcije v Ljubljani, škofa dr. Gregorja Rožmana, dr. Bogataja, načelnika banske uprave, ki je zastopal g. bana dr. M. Natlačenca, majorja Bajca, zastopnika divizijskega komandanta Masiča Pavla, zastopnika mestne občine, komandanta 40 pp. majorja Deretiča, ki je zastopal svoj polk, kapetana Podpaca, zastopnika generala Rupnika, načelnika Prico, zastopnika železničarske športne zajednice, dr. Köstla, kot zastopnika SNZ, ter ostale.

V nagovoru se je g. Jesih zahvalil železniškemu direktorju g. inž. R. Kavčiču za vse njegovo veliko prizadevanje, da je SZH dobil prostor. Nato je prečital pozdravne brzojavke, ki so bile odposlane Nj. Vel. kralju Petru II., prometnemu ministru inž. Besliču, ministru za telesno vzgojo Dušanu Pantiču in mnogim drugim. Sledila je državna himna in človek je v duhu preletel vse tiste, ki bodo rasli in se vzgajali na tem športnem prostoru in zastavili svoja prsa v bran te prelepe himne, ki nam je draga vsem, če bi bilo treba.

Škof Rožman blagoslavlja

Prišel je svečan trenutek, ko bo zastopnik Cerkve potrdil in blagoslovil ta prostor, kjer naj raste mladina in se vzgaja v duhu požrtvovalnosti. »Odkrij se!« pade povelje in škof je opravil blagoslovljen z besedami: »Naj ta vlada krepost in dobrotljivost.« Nato je g. škof spregovoril te besede: »Naj služi blagoslovljeni štadijon mladini v zdravje telesa in duše, v zdravo rast domovini in Bogu v slavo.« Zahvalil se je častni pred-

Tombola v Kranju

Kranj, 20. oktobra. Tradicionalna tombola Gasilske čete v Kranju je bila kakor je to običajno vsako leto, tudi letos stvar živega zanimanja. Prihitele je nanjo okrog 20.000 ljudi. Znano je, da je ta tombola ena najbolj privlačnih tombol zaradi bogatih dobitek. Letos je izjemoma zaradi posebnih razmer Gasilska četa prav posrečeno dosegla glavni dobiček ne avto, ampak pol vagona bele moke, vagon krompirja in še veliko številno praktičnih predmetov. Ze zgodaj pred napovedanim časom so hiteli ljudje v velikih trumah na Glavni trg, kjer je bila tombola. Vlaki iz vseh strani so bili polni in je morala železniška uprava okrepiti garniture. Ob dveh je bil že ves trg poln. Ojačevalci so stalno morali opozarjati igralce, ki so v veliki nestrpnosti čakali na začetek igre. Končno so le zvočniki razglasili, da se igra pričinja, kar je povzročilo po cellem trgu nov val navdušenja. Toda sreča je goljufiva. Vsi so si obetali, da bodo dobili glavni dobiček, pol vagona moke, toda le ena tablica in njen lastnik sta bila tako srečna.

Takole so padli dobiki: Vidmar Ivan, urar iz Kranja, pol vagona moke. Gorišek Martin, delavec iz Trbovelj, 1 vagon premoga.

Koder Alojz, mizar KID iz Jesenic, 1 sod olja. Matzovič Jože, tov. delavec, Javornik, moško kolo.

Petrič Miha, motorno kolo. Okorn Marija, šivilja, Ljubljana, 1000 kg krompirja. — ltd.

Ko je bila tombola končana in ker se sreča ni mogla nobenemu tako nasmehovati kot si jo to zamisljal, je veliko takih nesrečnikov potolažilo svojo jezo s tem, da so bile gostilne polne gostov.

sednik kluba dr. Mavri in rekel, da se naj mladina vzgaja v duhu vere in patriotizma. ki je potreben mladini za sedanjost in bodočnost.

Ko je končal, se je priklonilo novo praporce Motosekcije, ki ga je škof blagoslovil in v mlademu jutru naredilo prvi krog ter ponosno zaplapolalo, kakor da bi hotelo povedati, da bodo tisti, ki stojijo okrog njega še naprej tekmovali v plemeniti tekmi tako uspešno, kakor do sedaj. Nato pa je sledil mimohod zastopnikov sekcij in vojakov.

Predsednik g. Jesih je naprosil g. direktorja inž. Kavčiča, ki je v nagovoru med drugim rekel:

Želim, da se vsakdo, ki stopi v ta prostor, zaveda, da so dolžnosti malega naroda za očuvarje lastne eksistence in svobode mnogo večje in težje, kakor dolžnosti pripadnika velikega naroda, da so vsi, ki bodo iz tega prostora korakali v svet, da reprezentirajo naš železničarski stan in naš narod. — Verujem, da jih bo ta lepi prostor dal mnogo — da so dolžni skrbeti iz vseh svojih sil ne le za telesno sposobnost, temveč tudi za duševnevrline. Kajti prišel bo čas, ko bo zopet nastalo ravnotežje med materijo in dušo, brez katerega ni napredka, ni svobode in ni sreče.

MLADINA bo ta čas doživela, če se bo pripravljala na njega. Želim, da bodi ta prostor zariše ljubezni in požrtvovalnosti za kralja in domovino, da bodi na veke nepremagljiv branik na severni meji naše lepe Jugoslavije.

S to najsrčnejšo željo otvarjam železničarskemu športnemu klubu Hermesu novi stadion.

Železničar iz Maribora že postaja nevaren

Amater	8	6	1	1	24:12	13
Ljubljana	8	5	1	2	32:16	11
Železničar	8	5	1	2	17:9	11
Kranj	8	4	1	3	14:13	9
Mars	8	3	1	4	17:16	7
Maribor	8	2	2	4	16:21	6
Bratstvo	8	2	1	5	15:27	5
Olimp	8	1	0	7	8:29	2

ISSK Maribor : SK Ljubljana 3:3 (2:2)

Maribor, 20. oktobra.

Na stadionu SK Železničarja je bila danes popoldne odigrana povračilna tekma med imenovanimi kluboma. Kakor znano, so Mariborčani v prvem srečanju podlegli Ljubljani z rezultatom 4:0. Tekmi je klub izredno ugodnemu vremenu pristojeval nad 800 gledalcev ki so brez dvoma prišli na svoj račun. Edina škoda je, da je tekmo vodil sodnik, ki ni dočel svojih nalogi. Moštvi sta nastopili v tehle postavah: Maribor: Marguč, Kramberger, Kolenc, Varl, Gomizelj, Beke, Janžekovič, Vodeb, Starc, Wesnauer, Ogrižek; Ljubljana: Pogacnik, Jerman, Bertonec, J. Potocnik, Serčer, Boncelj, Smole, Lah, Gomizelj, Bertonec, J. in Erber.

Ljubljana je tudi v tej prvenstveni tekmi dokazala, da so njeni igralci ogromno pridobili na rutini v prvenstvenih srečanjih klubov državne lige. Samo temu dejstvu se mora Ljubljana zahvaliti, da ni odšla danes iz Maribora poražena. V moštvu je bila zelo dobra krilska vrsta. Moštvo Maribora se je danes prvič, odkar igra v Slovenski ligi, potrudilo in vložilo v igro vse tehnično znanje ter igralo z vso voljo, da zmaga. Uspeh ni izostal. Da ni sodnik storil nekaj kardinalnih napak in sicer v škodo Maribora, bi rezultat izgledal za Maribor mnogo ugodneje.

Kratek potek igre: Maribor ima začetni udarec, igra pa proti soncu. Klub temu silovito pritiska. V 8. minuti ima Janžekovič (M.) ugodno priliko, vendar zastrelja. Že v naslednji minuti prenese Starc krasno žogo na desno krilo. Ogrižek je na mestu ter uspešno strelja. Rezultat 1:0 za Maribor. V protinapadu dve minuti pozneje sledi odlična kombinacija Lah-Gomizelj/Bertonec II. — Ljubljana izravna 1:1. V 14. minuti prenese Erber žogo z leve strani Smoletu, ki preigra Krambergerja (M.) ter zviša na 2:1 za Ljubljano. V 28. minuti prode Erber, ostro strelja, toda žoga se odbije od prečke v polje. V 30. min. strelja Vodeb

Nato so sledili nagovori zastopnikov, ki so se stekali vsi v eno: da je ta stadion dokaz dela in na njem naj se vzgaja mladina za naloge, ki jo čakajo ter so klubu čestitali. Predsednik mestne Zveze g. Boškovič (za motoklub Zagreb) in predsednik »Železničarja« iz Maribora sta izročila klubovo praporce.

ŽSK Hermes : SK Železničar (Belgrad) 4:3

Takoj po uradnem delu se je začela nogometna tekma med moštvom ŽSK Hermesa in SK Železničarja iz Beograda. Domači igralci so zaigrali prav dobro in so vodili že v razmerju 4 : 1. Proti koncu pa so gostje iz Beograda znižali na 4 : 3. Zmaga domačih igralcev je bila zaslužena.

Popoldanski kolesarski spored

Dirkališče za kolesarje danes ni bilo primerno, ker je bilo premeško. Zato tudi doseženi uspehi, če bi jih merili časomerilci, ne bi predstavljali posebnih rezultatov. Šlo je samo za prva mesta. Kolesarji so nastopili v treh disciplinah: juniorji na tri kroge, seniorji na dva kroga, nato pa je bila na sporedu še handicap vožnja na deset krogov. Pri juniorjih se je po treh predtekkih plasiralo v finale šest dirkačev.

V finalni borbi na tri kroge za juniorje je zmagal Mažera Ludvik (Železničar, Maribor), drugi je bil Kosj Slavko (Edinstvo Ljubljana), tretji pa Berlić Ladislav (Edinstvo, Ljubljana).

V glavni skupini dirkačev sta bila dva predteka, prav tako se je tudi v finalu srečalo šest najboljših vozačev, slučajno prav onih, ki so si bili nasprotniki pri devetdesetih dirki kolesarski dirki okoli Srbije. V ostrem finišu je zmagal Mažera Ludvik (Železničar, Maribor), drugi pa je bil France Podmilščak, (Edinstvo, Ljubljana), tretji pa Janez Peternej, (Hermes, Ljubljana).

Mavsar postavi nov rekord

Kolesarskemu sporedu je sledilo še nekaj točk atletskega sporeda.

V svojih metih sta ing. Stepišnik (Ilirija) in Darko Mavsar (Planina) pokazalo svojo odlično formo. Mavsarju se je celo posrečilo, da je v svojem tretjem metu izboljšal za šest centimetrov svoj lastni državni rekord v metu kopja. Kopje je zalučal 64 metrov in 30 centimetrov. Vprašanje je le, ali bodo Mavsarjev novi rekord priznali, ker je pihal rahel veter v smeri meta. Inž. Stepišnik svojega rezultata ni popravil, dasi sta bila zlasti oboje prva meta odlična in sta dala tudi slutiti nov državni rekord.

Nastop naše vojske

Pred pričetkom motociklističnih dirk je en kolesarski vod z strojnici demonstriral obrambne vaje s strojnimi. Vod kolesarjev je najprej prevozil častni krog, na to se pa na sredi igrišča v trenutku razvrstil v borben položaj, izstrelil nekaj slepih strelcev iz svojih strojne, nato pa v trenutku strojne spet spravil na svoja kolesa in v najlepšem redu odpeljal v dvojicah iz igrišča. Občinstvo je izredno posrečen nastop naših vojakov-kolesarjev navdušeno pozdravilo. Posebno zanimanje je med navzočim občinstvom — bilo je prav gotovo 6000 ljudi — vzbudilo tudi športno letalo, ki je v krasnih in drznih zavojih krožilo čisto nizko nad igriščem.

Motociklistične dirke

Nato se je pričel težko pričakovani del motociklistične dirke. Vsi dirkači — bilo jih je okoli 50 — so najprej v častnem krogu pozdravili navzoče občinstvo, nakar so se začele motociklistične dirke.

Kot prvi so nastopili novinci brez ozira na jakost motorja. V tej kategoriji so lahko nastopili samo tisti dirkači, ki doslej na dirkališču niso dosegli nobenih pomembnih rezultatov. Tem so sledili turisti z motorji do 125 cm, nato turisti z do 200 cm nato športni motorji z do 500 cm, športni do 550 cm, turni do 1250 cm in športni do 1000 cm. Vse točke so navzočim gledalcem nudile lep športni užitek. Nedvomno je to poleg avtomobilističnih dirk najrazburlivejša športna panoga, ki gledalca povsem privede na dogodka, ki se dogajajo na dirkališču. Slovenski motociklisti, zlasti zmagovalci so v posameznih skupinah pokazali zavirljivo znanje in silovito drznost. Vse borbe so bile nadvse dramatične in zanimive. Glavno zanimanje pa je seveda veljalo dvoboju najboljšega slovenskega dirkača »letečega Kranjca« Ludvika Stariča in najboljšega hrvaškega dirkača Jerka Babiča. Vsak od teh dveh dirkačev je uspel po enkrat.

V prvi točki je po posebnem razburljivi vožnji zmagal Starič z majhno prednostjo pred Babičem. V drugi zaključni vožnji športnih motorjev do 1000 cm sta se oba rivala srečala še enkrat. Zagrebčan Babič je takoj prešel v vodstvo in ga obdržal do konca. Ne samo to, razdaljo med Staričem in seboj je še prepričevalno povečal, tako da je bil povsem brezpomemben protest sodnikov, češ da si je Babič na zavoju nekoliko krajšal progo. Babič je vozil krasno in je s svojo vožnjo navdušil vse občinstvo. Dosegel je tudi najboljši čas. Občinstvo je oba dirkača nadvse navdušeno pozdravilo. Oba sta nudila zares izredno borbo. Zdi se nam pa, da bo imel Starič z Babičem še velike težave, kadar ga bo hotel spet prehiteti.

Tehnični rezultati so bili:

Kategorija novincev (trije krogi) startalo 13 vozačev: 1. Komelj Marjan, (Avtoklub, Maribor) 2:02; 2. Križman Anton (Ilirija, Novo mesto) 2:03; 3. Ponikvar Leo (Hermes) 2:16,4.

Kategorija turnih motorjev do 125 cm (8 vozačev, 3 krogi): 1. Fantini Valter (I. Gorenjski motoklub) 1:43:4; 2. Blatnik Franc (Hermes) 1:49.

Kategorija turnih motorjev do 200 cm, 5 krogov (startalo je 9 vozačev): 1. Becelič Drago (I. Hrvatski motoklub, Zagreb) 3:09; 2. Becerić Josip (isti klub) 3:10:1; 3. Mrak Jože (Hermes) 3:10:2.

Kategorija športnih motorjev do 500 cm, pet krogov (startalo osem tekmovalcev): 1. Starič Ludvik (Hermes) 2:07:1; 2. Babič Jerko (I. Hrvatski motoklub, Zagreb) 2:07:4; 3. Kopic-Kralj Gabro (isti klub) 2:20.

Kategorija turnih motorjev do 350 cm, (9 vozačev, štiri krogi): 1. Puhar Franc (Hermes) 2:04; 2. Komelj Marjan (Avtoklub, Maribor) 2:03:3; 3. Križman Anton (Ilirija, Novo mesto) 2:06:3.

Kategorija športnih motorjev do 350 cm štiri krogi, osem tekmovalcev): 1. Trampuš Emil (Hermes) 1:37:1; 2. Metz Veljko (I. motoklub Zagreb) 2:00:3; 3. Puhar Franc (Hermes) 2:01:1.

Kategorija turnih motorjev do 1200 cm: 1. Cerić Vinko (I. Avtoklub, Maribor) 2:58:2; 2. Ponikvar Leo (Hermes) 2:45:4; 3. Pušnik Miha (Avtoklub, Maribor) 2:45:1.

Kategorija športnih motorjev do 1000 cm, pet krogov 1. Babič Jerko (I. Motoklub) Zagreb) 2:06:6; 2. Starič Ludvik (Hermes, Ljubljana) 2:14:2; 3. Trampuš Emil (Hermes) 2:24.

polčasu uprizoril pred golom Bratstva vrsto prav »sršenovskih« napadov, mnogo nevarnejših kakor so bili premišljeni napadi Bratstva.

Mars danes v splošnem ni ponovil igre kakor jo je bil dal prejšnjo nedeljo v bitki z Amaterjem. Moštvo je zlasti v prvem polčasu igralo raztrgano; v drugem se je popravilo, zaigralo je s silovitim elanom in požrtvovalnostjo, napadali so z vrazjo jezo vdirali mimo obeh jeseniških kolosov, Potočnika in Knifca pred Bruna, kateremu so pripravili marsikakšen tesnoben trenutek. Utegnili bi bili celo zmagati, če ne bi imeli smole in če ne bi bil skupne igre napada v tolikšni meri kvaril prav slabo razpoloženi Slanina.

Goli so padali v teje vrsti: v 10 min. je Marn central, žogo je ujel Janežič, ki je postavil 1:0 za Bratstvo. V 19. min. je nato Podgajšek podal Hasslu, ki je zabil doslej svoj najlepši gol in izenačil — 1:1. V 21 min. je nato Zavrl z 20ih metrov krasno zvišal na 2:1 za Bratstvo. V 5. min. drugega polčasa je Podgajšek podal Zigonu, ki je lepo izenačil — 2:2. Obe strani sta se poskušali spremeniti rezultat, pa se jima ni posrečilo. Točka je ostala v Ljubljani, točka je romala na Jesenice.

Sodil je g. Ehrlich, ki pa danes prav gotovo ni bil tako dober kakor sicer.

SK Železničar : SK Kranj 1:0

SK Amater : SK Olimp 2:2

Hrvaška liga

Gradjanski : Bačka 7:0 (5:0)

Concordia : Hajduk 2:1 (0:0)

Bask : Bata 1:0 (0:0)

Jedinstvo : Slavija (Sarajevo)

4:1 (2:1) (v Beogradu)

BSK : Vojvodina 2:2

ŽAK : Jugoslavija (Bgd) 3:1

Jugoslavija (Jabuka) : Gradjan-

ski (Skoenje) 3:2 (v Pančevu)

Vlak ga je povozil

Kranj, 20. oktobra.

V noči med soboto in nedeljo je nočni tovorni vlak v Kranju povozil nekega neznanca pri čuvarnici te proge iz Kranja proti Jesenicam. Kolesa vlaka so mu šla preko prsnega koša. Identiteta še ni dognana. Star je okrog 35 let. Obleden je bil v zelen Hubertus, obleka rujava, srajca po modra. Postave je bil velike. Imel je tudi srebrno zapestno uro.